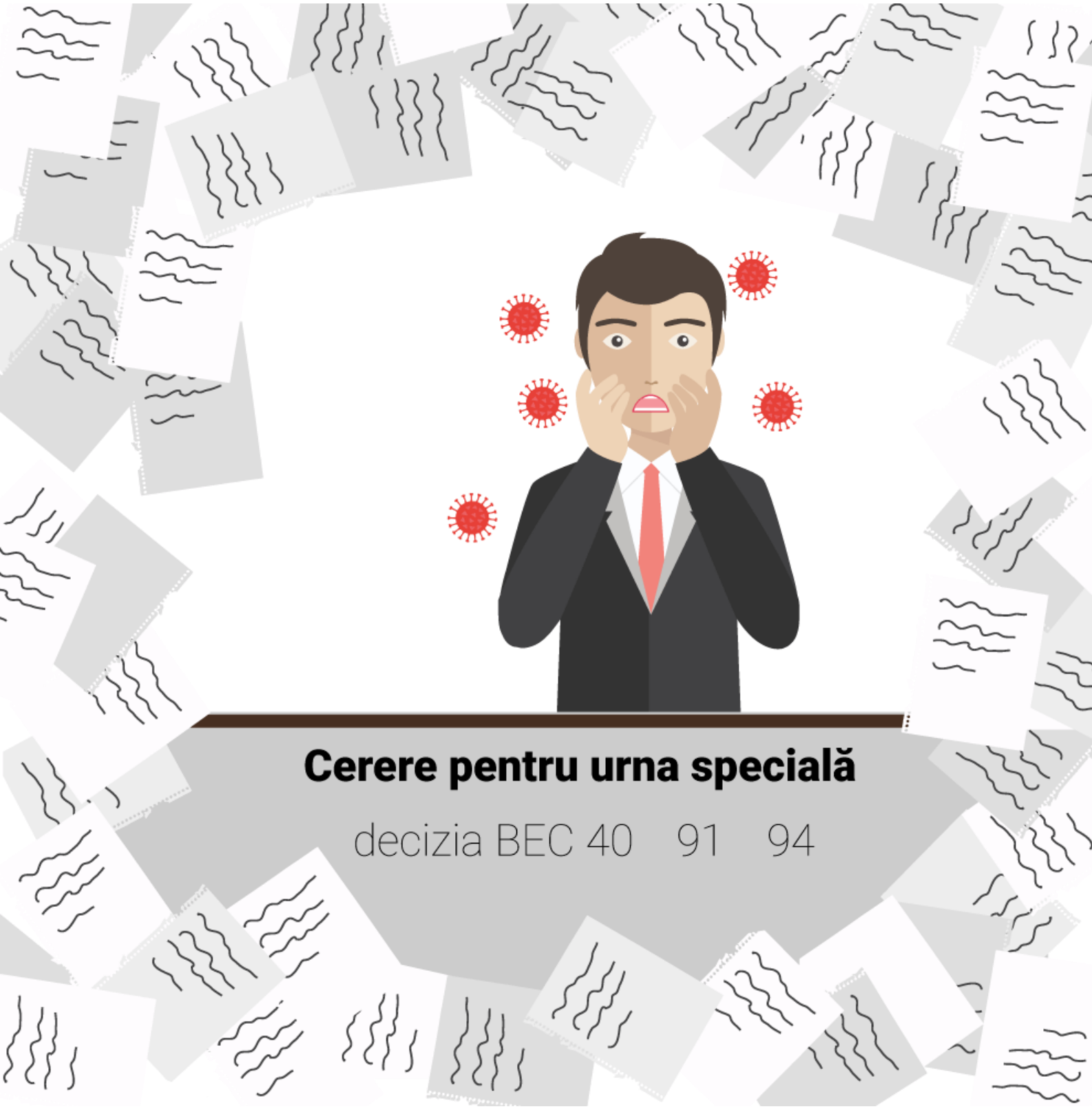

COVID-19 la parlamentare:
de ce nu au învățat prea multe autoritățile din alegerile locale

Semilunei 7, ap. 1
București
www.expertforum.ro

Policy brief EFOR #101
30 Noiembrie 2020

Autor
Septimius Pârvu, Expert electoral, Expert Forum

Raport realizat în cadrul unui proiect finanțat de Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs (INL), implementat de Expert Forum în parteneriat cu CEELI Institute și International Foundation for Electoral Systems (IFES).

Alegerile locale, o lecție pe jumătate ratată

La alegerile locale, EFOR și coaliția FiecareVot au criticat autoritățile pentru că au luat decizii târziu și nu au gestionat eficient reglementarea și implementarea votului pentru persoanele aflate în izolare și carantină[1]. Având în vedere că starea de urgență, respectiv starea de alertă durează de mai bine de jumătate de an, ne-am fi așteptat ca măsurile să fie luate mai din timp și să răspundă mai bine nevoilor participanților la procesul electoral.

La alegerile locale reglementările privind măsurile de siguranță sanitară au fost emise în noaptea dinaintea începerii campaniei electorale, pe 27 august[2]. Campania de promovare a acestor măsuri la nivel național nu a fost foarte vizibilă, în primul rând din cauza timpului scurt.

Pentru alegătorii în izolare sau carantină, măsurile au fost cvasi-inexistente. Legea 115/2015 prevede că aceștia puteau vota solicitând urna specială, iar cererea trebuia însoțită de un document justificativ. În multe cazuri, aceste documente justificative lipsesc sau sunt dificil de obținut din cauza supra-aglomerării DSP-urilor. Mai mult, nicio instituție nu a promovat această procedură și lista de documente care pot fi folosite. Pe 22 septembrie, AEP a solicitat Ministerului Sănătății și Casei Naționale de Asigurări de Sănătate să faciliteze eliberarea cu titlu gratuit a actelor medicale necesare alegătorilor care îndeplinesc condiţiile pentru exercitarea dreptului de vot pentru alegătorii în caratină sau izolare, însă timpul rămas până la alegeri a fost destul de scurt[3]. Expert Forum și Observatorul Electoral au atras atenția asupra nevoii introducerii unei decizii coerente și practice, în lipsa reglementărilor clare privind votul alegătorilor izolați sau carantinați[4]. La solicitarea EFOR, BEC a transmis un răspuns al Ministerului Sănătății privind documentele care pot fi folosite[5],

[1] Fiecarevot, Raportul de monitorizare a alegerilor locale din 27 septembrie 2020 – FiecareVot, https://expertforum.ro/raport-monitorizare-locale-2020/
[2] HG 713/2020 care modifică HG 688/2020
[3] www.roaep.ro/prezentare/comunicat-de-presa/comunicat-de-presa-privind-demersurile-aep-catre-ministerul-sanatatii-si-casa-nationala-de-sanatate-pentru-eliberarea-cu-titlu-gratuit-a-actelor-medicale-necesare-alegatorilor-care-solicita-urna-spe/
[4] Comentarii referitoare la raportul privind măsurile pentru organizarea alegerilor publicat de Guvern, https://expertforum.ro/comentarii-organizarea-alegerilor, 14 august 2020
[5] http://votcorect.ro/locale-2020/reguli/vot-alegatori-covid/. AEP a publicat un comunicat pe 26 septembrie - www.roaep.ro/prezentare/comunicat-de-presa/comunicat-

fără a promova în niciun fel de aceste reguli. Pe scurt, alegătorii care nu au avut aceste documente nu au putut vota din motive administrative, iar informația a fost foarte puțin accesibilă.

La alegerile parlamentare, situația nu este cu mult diferită, în ciuda faptului că numărul de cazuri este mult mai mare decât în septembrie. Deși BEC a emis trei hotărâri legate de solicitarea urnei speciale, reglementările relevante au venit destul de târziu, cu o săptămână înaintea alegerilor. Mai mult, având în vedere că în ultima lună au fost carantinate mai multe localități, dintre care și municipii, la acest moment nu există nicio reglementare care să impună reguli specifice sau excepții pentru ziua alegerilor în acest zone. Cele mai multe dintre problemele de la locale au rămas valabile, dar au fost împachetate diferit.

Sunt deciziile BEC legale?

Conform Legii 208/2015, art 85[6] alegătorii bolnavi sau nu se pot deplasa la secția de votare pot solicita urna specială. Cererea trebuie însoțită de un document care să ateste această stare și se depune la sediul biroului electoral al secției de votare în preziua alegerilor. Documentele nu trebuie să menționeze specific că persoana este nedeplasabilă. Și pentru alegătorii care sunt izolați sau în carantină se aplică aceeași regulă.

Deși la alegerile locale, legislația și-a arătat limitele, **Parlamentul și Guvernul nu au luat nicio măsură**. Este evident că legea ar fi trebuit modificată, întrucât nu este sub nicio formă gândită pentru astfel de situații. Reglementarea unor astfel de măsuri nu ar fi trebuit să se facă doar prin decizie BEC, care este limitat de prevederile legale, ci prin modificarea actelor normative primare. Reamintim că Parlamentul a modificat Legea 202/2020 în septembrie, dar nu a inclus nimic specific legat de subiectul alegătorilor aflați în una din cele două situații.

Biroul Electoral Central a emis pe 27 octombrie Decizia 40[7], prima dintre cele trei decizii care detaliază procedura de solicitare a urnei speciale. Cu toate acestea, având experiența anterioară de la locale, dar și o nouă realitate cu un număr mai mare de cazuri, decizia nu prevedea nimic legat de COVID-19.

---

de-presa-privind-actele-medicale-care-trebuie-sa-insoteasca-cererile-pentru-exercitarea-dreptului-de-vot-prin-intermediul-urnei-speciale-la-alegerile-locale-din-anul-2020/

[6] *(10) Pentru cetățenii cu drept de vot din circumscripția electorală respectivă care nu se pot deplasa la sediul secției de votare din cauză de boală sau invaliditate, președintele biroului electoral al secției de votare poate aproba, la cererea scrisă a acestora, însoțită de copii ale actelor din care rezultă starea de sănătate ori de invaliditate, înregistrată la cea mai apropiată secție de votare de locul în care se află în ziua votării […]*

[7] Decizia nr. 40/29.11.2020 REPUBLICATĂ privind exercitarea dreptului de vot prin intermediul urnei speciale, republicată

EFOR a transmis o solicitare către BEC[8], prin care a atras atenția asupra unor elemente care ar fi trebuit modificate în decizie. BEC a stabilit în premieră că cererile se pot trimite și către birourile de circumscripție, ceea ce este un aspect pozitiv, întrucât ar permite alegătorilor să se înscrie mai ușor. Cu toate acestea, decizia prevede că alegătorii trebuie să depună cererile fizic la sediul biroului de circumscripție, ceea ce reduce semnificativ utilitatea acestei proceduri. Cu alte cuvinte, dacă alegătorul este din Vălenii de Munte și vrea să se înscrie la BEJ Prahova, trebuie să depună cererea fizic la Ploiești, unde are BEJ sediul. Chiar dacă cererea poate fi depusă – evident – prin intermediari, situația descrisă anterior nu este mai puțin discutabilă.

Unele dintre aspectele menționate în deciziile BEC-ului nu se regăsesc în Legea 208/2015, care stabilește că:

În exercitarea atribuțiilor ce îi revin potrivit prevederilor prezentei legi, Biroul Electoral Central adoptă decizii și hotărâri. Hotărârile Biroului Electoral Central se dau pentru interpretarea unitară a legii și sunt general obligatorii. Deciziile Biroului Electoral Central se dau în aplicarea prevederilor prezentei legi, precum și în soluționarea întâmpinărilor și contestațiilor pe care este competent să le soluționeze.

BEC poate interpreta sau poate lua decizii care să detalieze prevederile prezentei legi, dar nu poate legifera ca atare. Deși este un aspect pozitiv, faptul că cererile se depun la biroul electoral de circumscripție**, pare a fi o depășire a acestor atribuții.** Mai mult, BEC a impus termenul de 4 decembrie pentru depunerea cererilor pentru urna specială la birourile de circumscripție, **care nu este reglementat ca atare în legea electorală**. **Procedura ar fi trebuit reglementată prin lege pentru a putea fi introdusă în decizia BEC.**

Această situație evidențiază câteva aspecte care trebuie amendate în lege pentru a facilita procesul de înscriere pentru utilizarea urnei speciale:

- **Termenul pentru înscriere este mult prea scurt**. Atât în legea pentru locale, cât și în cea pentru organizarea alegerilor parlamentare se specifică faptul că cererile se pot depune în preziua alegerilor, între orele 18 și 20, când membrii BESV se întâlnesc la secția de votare. Aceste termene sunt foarte restrictive și limitează foarte mult capacitatea alegătorilor să se înscrie pentru votul cu urna specială. Mai mult, la alegerile locale s-a permis depunerea și în ziua alegerilor, dacă situația reclamată intervenea în ziua respectivă. Cu alte cuvinte, două birouri electorale centrale au interpretat reglementări similare în mod diferit
- **Cererile trebuie depuse, în mod limitativ, la biroul electoral al secției de votare**. Această reglementare ar trebui extinsă, pentru a permite înregistrarea și la biroul de circumscripție, pentru

[8] https://expertforum.ro/bec-clarificari-proceduri-privind-utilizarea-urnei-speciale/

cel puțin 7-10 zile înainte de ziua alegerilor, urmând ca cererile să fie redirecționate de către BEJ către BESV în preziua alegerilor. Dezvoltarea unui sistem online de înscrieri ar facilita foarte mult acest proces și ar impune un control și o transparență mai bună

Când vine vorba despre înscrierea alegătorilor izolați sau carantinați, Decizia 91[9] stabilește că aceștia se pot înscrie și prin mijloace electronice, până pe 4 decembrie, la biroul electoral de circumscripție, urmând ca BEJ să transmită documentele către BESV în ziua alegerilor. Pentru alegătorii care nu au documente, Decizia stabilește că pot solicita deciziile de carantina sau izolare din partea DSP prin intermediul birourilor de cirumscripție.

Aceste reglementări ridică problema unui dublu standard. Dacă alegătorii non-COVID trebuie să depună cererea în persoană, cei în izolare și carantină o pot depune prin mijloace electronice. Așadar, prevederea legală din Legea 208/2015 care permite solicitarea urnei speciale a fost interpretată distinct pentru două categorii de alegători.

Per ansamblu, decizia 91/2020 a fost emisă târziu, în condițiile în care se cunoaștea această situație, iar modul de solicitare a urnei speciale ar fi putut fi reglementat corespunzător încă din octombrie. La acest moment, șansele unei campanii reale de informare sunt foarte mici, mai ales dacă luăm în calcul și zilele libere din 30 noiembrie și 1 decembrie.

În cele din urmă, duminică a fost publicată Decizia 94[10] care stabilește că cererile pentru eliberarea unor documente de la DSP constituie și cereri pentru vot cu urna specială, fapt care modifică Decizia 91. Până la 5 decembrie, DSP-urile sunt obligate să răspundă cu privire la persoanele care au făcut cereri și pentru care BEJurile au înaintat solicitări. În cazul celor care sunt confirmați ca izolați sau carantinați de către DSP, BE-Jul imprimă cererea și o înaintează secției de votare.

Decizia 94 **nu amintește dacă persoanele care fac cereri sunt informate, pentru a ști dacă vor vota sau nu cu urna specială.** Mai mult, **este discutabil cât de legală este decizia BEC de a hotărî să impună o singură cerere, care practic solicită un document de la DSP** și este adresată unui BEJ și nu solicită ca atare înscrierea pentru votul cu urna specială.

Publicarea unui număr de trei decizii și modificarea normelor rapid, prin decizii succesive **poate crea confuzie atât în rândul alegătorilor, cât**

---

[9] Decizia nr. 91/27.11.2020 privind modificarea şi completarea Deciziei Biroului Electoral Central nr. 40/2020 privind exercitarea dreptului de vot prin intermediul urnei speciale

[10] Decizia nr. 94/29.11.2020 privind unele măsuri pentru transmiterea cererilor de vot prin intermediul urnei speciale, în cazul alegătorilor aflaţi în carantină sau izolare

și al membrilor birourilor electorale. Mai mult, va fi important de observat în practică dacă DSP-urile vor avea capacitatea să răspundă unui număr semnificativ de solicitări într-un timp așa de scurt.

AEP a publicat pe pagina web a instituției modele distincte de cereri pentru urna specială, ceea ce este pozitiv[11].

Cum votăm în localitățile carantinate?

Dacă ne uităm pe legislație la momentul publicării acestei analize, nu putem concluziona cum vor vota alegătorii în localitățile carantinate. Și avem mai multe tipuri de votanți – cei din interiorul localităților, dar și cei care vin din afara localității să voteze, întrucât au domiciliul sau reședința în aceste comunități.

EFOR a transmis o scrisoare către Guvern, BEC și AEP pe 26 noiembrie[12] prin care a solicitat:

- Clarificarea regimului localităților carantinate
- Depunerea electronică a cererilor pentru urna specială
- Asigurarea de materiale de protecție corespunzătoare pentru toți membrii birourilor electorale care se deplasează cu urna specială

[11] www.roaep.ro/prezentare/urna-mobila-speciala/
[12] EFOR a solicitat Guvernului, AEP și BEC să ia măsuri pentru organizarea votului în localitățile carantinate, https://expertforum.ro/scrisoare-localitati-carantinate/

Singura instituție care ne-a răspuns până în acest moment este BEC:

Referitor la solicitarea dumneavoastră, înregistrată la Biroul Electoral Central cu nr. 787/BEC/SCD/2020/26.11.2020, vă comunicăm că Biroul Electoral Central a luat toate măsurile necesare, de competența sa, pentru buna desfășurare a alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților din data de 6 decembrie 2020.

Menționăm că Decizia Biroului Electoral Central nr. 91/27.11.2020 privind modificarea și completarea Deciziei Biroului Electoral Central nr. 40/2020 privind exercitarea dreptului de vot prin intermediul urnei speciale, poate fi consultată pe site-ul https://parlamentare2020.bec.ro/, Secțiunea „Documente - Decizii ale Biroului Electoral Central în aplicarea legii".

Totodată, precizăm că a fost înaintat Ministerului Afacerilor Interne precum și Ministerului Sănătății o adresă pentru eventuale măsuri suplimentare de protecție prevăzute în Ordinul comun nr. 2009/166/2020 privind stabilirea unor măsuri și acțiuni de sănătate publică necesar a fi respectate pentru desfășurarea în siguranță a procesului electoral din țară la alegerile pentru Senat și Camera Deputaților din anul 2020, și deopotrivă către Comitetul Național pentru Situații de Urgență în vederea exprimării unui punct de vedere în același sens.

Conform Legii 136/2020 și Ordinului MS 1309/2020, carantina zonală este propusă în urma unei analize a DSP, transmisă INSP, care mai departe o trimite către comitetul județean pentru situații de urgență, care propune carantinarea către DSU. Șeful DSU impune carantinarea prin ordin, în baza hotărârii CJSU. Cert este că modul în care se pune carantina și limitările pentru fiecare localite pot fi diferite. Impunerea carantinei zonale implică limitări legate de intrarea și ieșirea din localitate, accesul persoanelor în spațiile publice din localitate (condiționat de utilizarea unei declarații pe proprie răspundere), precum și interzicerea unor activități publice.

În acest moment, nu există nicio reglementare care să stabilească la nivel național ce se întâmplă în aceste localități: cum pot vota alegătorii, cum se organizează procedurile din secțiile de votare, cum pot monitoriza procesul observatorii acreditați sau mass media etc. Ar fi nevoie de o decizie luată de la nivel central care să reglementeze modul în care se va vota, cum se vor ridica aceste restricții, astfel încât alegătorii să își poată exercita dreptul de vot în mod egal.

Ca și în cazul punctelor anterioare, o campanie de informare este esențială, pentru a permite alegătorilor să știe care sunt condițiile după care se va desfășura procesul. Dar, după cum se prezintă starea de fapt la acest moment, și reglementarea și campania de informare par tardive, iar lipsa lor este de neînțeles.

Au birourile electorale suficiente materiale de protecție?

Conform legii 202/2020, MAI trebuie să achiziționeze materialele de protecție pentru alegerile parlamentare. Pe 18 noiembrie, MAI a inițiat un anunț de participare în SICAP[13] cu trei loturi:

- Lot 1. Măști faciale de uz medical (chirurgicale), cantitate minimă estimată 5.017.500 buc., cantitate maximă estimată 8.000.000 buc.
- Lot 2. Mănuși medicale nesterile de unică utilizare, cantitate minimă 3.345.000 buc., cantitate maximă 4.000.000 buc.

Primele 2 loturi au fost adjudecate, pe când cel de-al treilea, care este contestat, se referă la dezinfectanți a fost câștigat de MMTop Safe, o firmă înființată în februarie, fără capacitate de a distribui aceste materiale în toate județe, în timp scurt.

Cu alte cuvinte, nu a existat nicio achiziție pentru alte materiale de protecție, cum ar fi combinezoane sau viziere. Ordinul comun al ministrului sănătăţii şi al ministrului afacerilor interne nr. 2009/166/2020 stabilește că doar membrii birourilor electorale care vizitează unități sanitare pot primi astfel de materiale. Ceilalți membri, care vizitează alegători izolați sau carantinați la domiciliu, nu primesc niciun fel de materiale de protecție. Întrebarea este cât de sigur este ca acești membri să viziteze zeci sau sute de case cu o simplă mască și mănuși și de ce nu există măsuri suplimentare, în condițiile în care nu vrem să transformăm birourile electorale în factori de infectare.

Mai mult, nu există prevederi detaliate cu privire la cum trebuie gestionate buletinele de vot care sunt utilizate de persoane izolate sau carantinate și nici despre modul în care se păstrează măștile și mănușile care ar trebui schimbate după fiecare utilizare. Mai mult, Hotărârea Guvernului nr. 916/2020, art II stabilește că fiecare membru al biroului electoral primește de regulă cinci măști, ceea ce este clar insuficient pentru echipele care gestionează votul cu urna specială.

[13] https://www.e-licitatie.ro/pub/notices/ca-notices/view-c/100172316

IABLONSCHI | ASOCIAȚII

SRL nu are capacitatea profesională necesară pentru a proceda la îndeplinirea obiectului contractului, în condițiile în care:

- **MMTOP SAFE SRL este o societate înființată la data de 19.02.2020 și nu deține avizele necesare**
- **MMTOP SAFE SRL are sediul într-un apartament de bloc care nu permite îndeplinirea obiectului contractului (e.g. ambalarea a 50.000 de litri de dezinfectant)**
- **MMTOP SAFE SRL nu are sedii secundare, puncte de lucru și are activitate declarată la terți care nu concordă cu activitatea necesară pentru îndeplinirea obiectului contractului**
- **MMTOP SAFE SRL nu are capacitatea logistică necesară pentru a livra produsele ofertate în termen de 1 zi.**

B) MMTOP SAFE SRL este o societate care este înființată în 19.02.2020

MMTOP SAFE SRL este o societate înființată în anul 2020 (conform extrasului ONRC depus in **Anexa nr. 5**), mai exact la data de 19.02.2020 fără activitate comercială anterioară și/sau experiență în activitatea de producție/comercializare dezinfectanți, care nu este sub nicio formă

Extras contestație CNSC

Ce trebuie făcut după alegerile parlamentare?

Este evident că după aceste alegeri, partidele politice care au un nou mandat în parlament trebuie să se apuce de dezvoltarea unui Cod Electoral uniform, care să stabilească aceleași reguli pentru toate alegerile. Printre aspectele care trebuie regândite se numără sistemul de înscrieri pentru urna specială, clarificarea termenelor și definirea mai clară a rolului instituțiilor implicate în proces.

Semilunei 7, ap. 1
București
www.expertforum.ro